Epeses
Alalaha Nenge Paulus Hassia Lange Epeses Mur

1 ✡Iau Paulus koi ehas ia alalaha nei. Nga NeHalang lemene ngana e lohot ke iau Iesus Kristus nena hekulkulonga.

Pe ehas ia alalaha nei ke lange imo NeHalang nena hana mur nge Epeses nenge te nanas tau tote Iesus Kristus.

2 E hetalaulau ke Temere NeHalang pe Non Soke Iesus Kristus leteria urana ia imo pe te poia letemo ke ma ke nek.

NeHalang Lape Tunge Ure Urana Ngana Mur Nga Tapa At Nge Ita

3 ✡Ta heto heke NeHalang nenge ara Non Soke Iesus Kristus Temene. Nge Kristus mana NeHalang tung lochloche ure urana ngana mur nga Opepengpeng nenga tapa at nge ita.

4 ✡NeHalang ala hote tapa pe ich ero kura pe hesilei hote ita ke nena hana mur nge pengpeng pe naue rera poinga poreke ngana e ero toto. I mutena taua ita

5 ✡pomalam hesilei hote ita nge nike ke tutuna mur ita nga ume nenge Iesus Kristus poia. Pe ure nem lohot ke pomam ke nanas mene NeHalang lemene ngana nenge iech toto nge poia.

✡ **1:1:** Ume 18:19-21; 19:1 ✡ **1:3:** Epe 2:6 ✡ **1:4:** Ioa 15:16
✡ **1:5:** Ioa 1:12

6 Ta heto heke NeHalang nge poi hote kue urana
ngana nenge poia ita ke tatu ke nek nga nenge
tung mene Tuna nenge mutena taua, at nge ita.
7 ✡Iange Kristus lome ita nga eina nga meten-
gana pe saua rera poinga poreke ngana mur ke te
lasus toto. Pe nekinga nenge NeHalang poia nem
i ure nenge palaungana toto
8 nenge hile hot lochloche letena at nge ita
nga letena tuanin ngana pe letena matana ngana
urana toto ngana.
9 ✡NeHalang iech toto nge poia ke pomai nga
nenge hemallaha hote letena tuanin ngana nenge
talkomkome at nge ita, nenge lape heulo hote nga
ume nenge Kristus poia.
10 ✡NeHalang teke poia letena tuanin ngana
nem ke lohot nga etue nenge i sipona talue nenge
lape poia ure lochloch ngana nga ich pe nga tapa
ke te eukirau pe tenau haka aria soke nge Kristus.
11 ✡Ure lochloch ngana te lohot ke pomanga
NeHalang letena tuanin hot ngana ia. Ke nge
Kristus mana NeHalang hesilei hote ita ke nena
hana mur ita nga nena ume. Pe poia ke nanasia
utar nenge letena matana hote ke teke poia nga
talun ngana nike.
12 Poia ke pomam ke imem nenge mo kulelele
Kristus tala nike, mo heto heke NeHalang nena
hemalmalinga nge palaungana toto.
13 Pe imo Epeses mur pule a longe helenga
manmanna ngana nga helenga urana toto ngana
nenge NeHalang lape mene mule imo pe letemo
manmanna nge Kristus. Nga etue nenge letemo

✡ **1:7:** Epe 2:7; Kol 1:14 ✡ **1:9:** Rom 16:25 ✡ **1:10:** Kol 1:16, 20
✡ **1:11:** Rom 8:28-29

manmanna, NeHalang heilangaia imo ke cholo
ele imo ke nena hana mur imo. Ngana laka
Opepengpeng nenge hele talaia ke teke tunge
lange imo.
14 ✡Pe Opepengpeng nem i lala nenge heilangia
ure nenge lape ta mene, nenge NeHalang heleia
ke teke tunge lange nena hana mur. Ke nem
hekerkereng ia letera nenge i lape mene nena
hana mur ita ke ta heto heke i NeHalang nenge
urana toto.

Paulus Nena Hetalaulaunga

15 Ke pomalam nga etue nenge e longe imo
nge letemo manmanna nge Non Soke Iesus pe
mutemo taua NeHalang nena hana mur,
16 e hele urana lange NeHalang ke kokoes mana
ia imo, pe letek metene imo ke e hetalaulau amo
lala nge NeHalang.
17 ✡E hetalaulau amo ke NeHalang nenge ara
Non Soke Iesus ana Palau pe Temere nenge urana
toto tunge lete matana ngana nenga Opepeng-
peng lange imo ke a etei tote NeHalang.
18 Pe e hetalaulau amo pule ke NeHalang poia
letemo matana ngana mur ke tualeme ke po-
manga lemenge ke a eteia ure nenge iu imo ia
pe a kulkulele. Ngana laka ure urana ngana mur
nenge heleia ke teke tunge lange nena hana mur.
19 ✡Pe e hetalaulau amo ke a eteia NeHa-
lang nena kerkerenga kikina ngana palaungana,
nenge umume nge ita nenge letera manmanna.
Kerkerengnga nem pomalaka nga kikina ngana
nenge palaungana toto,

✡ **1:14:** 2Ko 1:22 ✡ **1:17:** Kol 1:9 ✡ **1:19:** Kol 1:11

20 ✡nenge poia ke hemaul heke mule Kristus
nga metenga pe here i nga ilina ele nenga pen
tamalmal nga lut nga tapa.
21 ✡Ke Kristus nena kerkerenga palaungana
nem soke toto nga kerkerenga mur lochloch nga
etue nei pe nga hoena pule. I soke toto nge ope
mur pe naungaala mur pe hotonga mur pe hana
papalauna mur. Pe Kristus ene nenge NeHa-
lang tunge lange i, pingana iuiu toto nga hulua
lochloch eria.
22 ✡Pe NeHalang tunge kerkerenga lange Kristus
pe talue iri lochloch ngana ke Kristus nauele iri
pe hemes hote i ke nauele iri lochloch nga mata
nenge NeHalang
23 ✡nenge Kristus singina ia. Pe mata nem muta
toto ia Kristus na kerkerenga pe Kristus tu pur-
pure ure lochloch nga kileng lochloch ngana.

2

Ta Mene Maulinga Nge Kristus

1 ✡Nge nike atu ke pomanga a mete lo iange a
longo ole taua NeHalang pe a popoi poinga poreke
ngana.
2 ✡Nga etue nem atu ke a nanas menmene
poinga nemur nga ich nei pe a nanas mene ope
poreke ngana mur nga tapa sana aria palau. Ke
heueu nei ope nem tu ke umume nge iri nemur
nenge te longo olole nge NeHalang.

✡ **1:20:** Psa 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12 ✡ **1:21:** Kol 1:16; 2:10 ✡ **1:22:** Psa 8:6 ✡ **1:23:** Rom 12:5; Epe 4:10, 15; Kol 1:18 ✡ **2:1:** Kol 1:21; 2:13 ✡ **2:2:** Kol 3:7; Tit 3:3

3 ✡Nge nike ita lochloch tatu ke pomange iri,
ke ta heiech mana ia singira nga poinga poreke
ngana mur. Ke urana nge ita pe hulua lochloch
nenge te longo olole ta amneia melmelenga nga
NeHalang letena inin ngana iange tapoi ke po-
mange iri.
4-5 ✡Ita tatu ke pomanga ta mete ke ulolo iange
nga rera poinga poreke ngana mur, pe NeHalang
mutena tau tote ita kura iange letena urana ngana
palaungana toto. Ke pomalam poia poinga urana
ngana toto ke mene mule ita pe tunge maulinga at
nge ita nge Kristus.
6 ✡Pe ita Kristus nena hana mur ita ke pomalam
he maul heke mule ita luluch nge Iesus Kristus, pe
hetakile ita ke ta are luluch nge i nga lut nga tapa.
7 Poia poinga nei ke teke hemallaha hote lange
iri nenge he pule nga nena poinga urana toto
ngana pe nena mutenga nenge hemallaha hote at
nge ita nge Iesus Kristus.
8 Iange nga NeHalang nena poinga urana toto
ngana, mene mule imo nenge letemo manmanna.
Imo sipomo a mene mule imo ero. Poinga nem i
tunginga nenge at nge NeHalang.
9 ✡Lemo ume urana ngana mur poi hote ure
nem ero. Ke pomalam a palut leke imo ero.
10 ✡Ita, NeHalang i sipona ume hote ita pe tatu
ke elle luluch nge Iesus Kristus. Pe ala hote ita ke
ta poia ume urana ngana mur nenge tatalo ele tele
nge nike ke teke ta poia.

Kristus Heluluch Tele Ita Ke Ita Elle

✡ **2:3:** Kol 3:6 ✡ **2:4-5:** Rom 6:11-13 ✡ **2:6:** Kol 2:12 ✡ **2:9:** 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9 ✡ **2:10:** Tit 2:14

11 Ke pomalam letemo metene ke nek, imo tehoe
imo ke imo hana lomonmona ngana mur pe Iuta
mur te hetue imo ke “hana nenge te ririr us ero”
pe iri te hetue iri siporia ke “hana nenge te ririr
us” (nenge nem i ure nenge hana peria poia nga
iri siporia singiria mana).
12 ✡Letemo metene, nge nike atu ke kangkanga
nge Kristus pe lemo nge Israel ero. Lemo nga
kileng tau ngana pe atu teu nga tomunga hel ana
helenga nenge NeHalang poia lange nena hana
mur ero pe atu pulut mana pe a eteia NeHalang
ero.
13 ✡Pe heueu nei atu ke elle luluch nge Iesus
Kristus. Imo nenge atu ke kangkanga nge Ne-
Halang nge nike, Kristus eina nenga metengana
mene imo ke a at rochroi toto nge i ol.

14 ✡Kristus i sipona poia imem Iuta mur pe imo
hana lomonmona ngana mur ke letera ma ke elle.
Poia Iuta mur pe hana lomonmona ngana mur ke
te lohot ke iri elle. Nge nike aria matana i helel
pe tetu ke elle ero, pe Kristus heparai sue mapuo
nenge tu nga tuna ngara ke ma tote iri nga i sipona
singina nenge tung heke ke mete.
15 ✡Pe saua Iuta mur reria hotonga luluch nga
ana helenga mur ke te lasus, iange teke lele polong
ke hana aria tuluk nai nem te lohot ke iri hana
heueu ngana mur pe te lohot ke iri elle mana
luluch nge i.
16 ✡Pe Kristus metengana nga manga toto nem
teke hemete hunelinga nenge lohotot nga tuluk

✡ **2:12:** Rom 9:4; Kol 1:21 ✡ **2:13:** Kol 1:20 ✡ **2:14:** 1Ko 12:13
✡ **2:15:** Kol 2:14 ✡ **2:16:** Kol 1:20, 22

nai nem pe poia iri ke te lohot ke iri elle pe laia iri
nge NeHalang.
17 ✡Kristus at ke haliu hote helenga urana toto
ngana nga polong lele ngana nge imo hana lomon-
mona nenge atu ke kangkanga nge NeHalang pe
nge imem Iuta mur nenge motu ke rochroi nge i.
18 Ke nenge teke letera manmanna nge Kristus,
Opepengpeng elle nem poia ita ul hana lomon-
mona ngana mur pe Iuta mur ke ta lala nge
Temere.
19 ✡Ke pomalam imo hana lomonmona ngana
mur lape te hetue imo ke hana lomonmona ngana
mur ero ol. Heueu nei atu ke elle luluch nge
NeHalang nena hana mur lochloch pe atu teu nga
mata nenge i.
20 ✡Pe apoi ke pomanga pele nenge te hemes
heke nga ich kerkereng ngana, nenge hekulku-
longa mur pe hetatalonga mur. Pe Iesus Kristus
i um kerkereng ngana nenge pele nem ana isong
ia.
21 ✡Ke i sipona laka nenge ratua ele pele nem pe
poia ke lohot ke Non Soke nena tunginga ana pele
nge heo ngana.
22 ✡Pe imo hana lomonmona ngana mur pe Iuta
mur, Opepengpeng umume nge imo ke imo elle
luluch nge Kristus. Ke pomalam a lohot ke imo
NeHalang nena pele nenge Opene tu teu ia.

3

Paulus Haliu Hote Helenga Urana Toto Ngana Lange Hana Lomonmona Ngana Mur

---

✡ **2:17:** Isa 57:19 ✡ **2:19:** Epe 3:6 ✡ **2:20:** 1Ko 3:11 ✡ **2:21:** 1Ko 3:16 ✡ **2:22:** 1Pi 2:5

1 ✡Iau Paulus koi etutu nga tuele au ngana iange
e umume nge Iesus Kristus ke e halaulaua imo
hana lomonmona ngana mur.
2 ✡Imo lape a longe ke ulolo ke NeHalang letena
urana ia iau ke tunge ume nei at nge iau ke e
halaua imo.
3 ✡Pe hemallaha hote nena helenga talkomkome
ngana ke henonoua at nge iau pe ehas sue unne
sune lo.
4 Pe nenge teke a sisia ure nenge ehas sue, lape a
eteia ke iau e etei tote helenga talkomkome ngana
nemur nenge Kristus.
5 NeHalang hemallaha hote helenga nei lange
hana nemur nenge tetu nge nike ero. Pe heueu
nei hemallaha hote lange nena hekulkulonga pe
hetatalonga pengpeng ngana mur nga ume nenga
Opepengpeng.
6 ✡Helenga talkomkome ngana nei ngana laka
nenge: Helenga urana toto ngana poia imo hana
lomonmona ngana mur ke imo pe imem Iuta mur,
ita ul ta mene ure urana ngana mur nge NeHalang
pe ta lohot ke ita elle. Pe tatu teu pule nga ure
nenge NeHalang heleia ke teke poia nge Iesus
Kristus.
7 ✡Pe e lohot ke iau ume ana non nga helenga
urana toto ngana nga NeHalang nena tunginga
nga nena poinga urana toto ngana. Pe i sipona
hekerkereng ia iau nga ume nem.
8 ✡NeHalang nena hana mur lochloch te urana
toto nge iau ke toinge e nge iri mene ume palaun-
gana nei, nem lape urana pol. Pe ero. NeHalang

✡ **3:1:** Pil 1:7, 13 ✡ **3:2:** Kol 1:25 ✡ **3:3:** Epe 1:9-10; Kol 1:26
✡ **3:6:** Epe 2:13, 16-19 ✡ **3:7:** Kol 1:25 ✡ **3:8:** 1Ko 15:9-10

tunge tunginga nem at nge iau ke e haliu hot lange
hana lomonmona ngana mur nga helenga urana
toto ngana nenge lape te mene ure urana ngana
nenge Kristus. Ure urana ngana nemur, ta etei teu
ke langa het ngana ero.
9 Nge nike NeHalang ala hote ure lochloch pe
talkome letena tuanin ngana nga ure nenge teke
popoia nga etue talun ngana nike. Pe heueu nei
tunge ak ume nenge e haliu hote ure talkomkome
ngana nem lange hehei pe hana lochloch.
10 NeHalang teke poia ke mai, ke ope nemur
nenge tenau ele tapa sana nga reria kerkerenga,
te esia nena mata pe tenau urume letena matana
ngana mur nge ana lala pe lala.
11 Ure nei lohot ke pete tote NeHalang letena
tuanin hot ngana ia nga talun ngana nike, ke poia
ke lohot nge ara Non Soke Iesus Kristus.
12 ✡Ita tatu ke elle luluch nge Kristus pe letera
manmanna nge i. Ke pomalam tala ke tames nga
NeHalang matana pe ta matau ero.
13 Ke pomalam e teke e hele lange imo ke letemo
meena nga melmelenga nenge lohotot nge iau ero.
Ak melmelenga nei lape halau tote imo ke a mene
hemalmalinga.

Paulus Hetalaulau Epeses Mur Aria

14 Ke nenge nem mana poia iau ke e tualou sio
nga Temere matana.
15 I mana poia iri lochloch nga tapa pe ich ke
tetu.

✡ **3:12:** Ioa 14:6; Rom 5:2

16 Pe e hetalaulau lange i nenge nena hemalma-
linga palaungana ke hekerkereng ia letemo nga
Opene kikina ngana,
17 ✡ke letemo manmanna pe Kristus tuteu nga
letemo. Pe e hatalaulau ke mutenga tu ke sik teu
toto nge imo pe huna toto nge imo.
18 Pe e hetalaulau ke NeHalang hekerkereng ia
imo pe nena hana mur lochloch ke a eteia Kristus
nena mutenga ke nek. Nga pongponga ngana pe
sase ngana pe ana lome nenge langa lut pe sio toto
ngana.
19 Kristus nena mutenga palaungana toto nga
mele etei ngana. Pe e hatalaulau amo ke a eteia
mutenga nem, pomalam lape NeHalang hemuta
heke tote imo nga ure nemur nenge teke tunge
lange imo.
20 Pe nga NeHalang nena kerkerenga nenge
umume nge ita, i nakuna nge poia ure mur nge
halang toto ke te lohot nge ita. Poi ngana nem lape
ris tote ure nemur nenge lape ta ontei i ia pe nenge
letera tuaninin ia iri.
21 Ita lochloch nenge tatu ke elle luluch nge Iesus
Kristus pe tatu teu nga NeHalang nena mata ta
hemallaha hote nena hemalmalinga palaungana
nga etue lochloch ke koko. Manmanna.

4

Tatu Ke Elle Luluch Nga Kristus Singina

1 ✡Iau etu nga tuele au ngana iange e ume nge
Non Soke, pe NeHalang iua imo ke nena hana mur
imo. Ke pomalam e hele ke kerkereng toto lange

✡ **3:17:** Ioa 14:23; Kol 1:23; 2:7 ✡ **4:1:** Kol 1:10

imo ke a nanasia atu ngamo nenge NeHalang iu
imo ia.
2 ✡Kokoes atal sue imo pe apoi ke nek lange iri
hel pe atu ke nek mana pe a henonou hote lemo
mutenga lange iri hel pule ke a long teua iri.
3 ✡Imo, Opepengpeng kale tele imo ke letemo ma
ke elle pe aume ke kerkereng ke a nanas mene
poinga nem.
4 Ita ta poi ke pomanga singira elle mana pe
Opepengpeng elle mana pe NeHalang iua ita ke ta
kulele ute elle mana.
5 Pe Non Soke elle mana pe letera manmanna
ngana elle mana pe ta mene henuninga elle mana
nenge henonoua ke ita NeHalang nena hana mur.
6 ✡Pe NeHalang i toro mana nenge hehei pe hana
lochloch Temeria ia, pe i nauele ure lochloch pe tu
purpure kileng lochloch pe tu teu luluch nge hehei
pe hana lochloch.
7 ✡Pe Kristus tunge tunginga nenga nena poinga
urana toto ngana nge ita elle pe elle. Pe tunge ke
nanas mene i sipona lemene ngana.
8 ✡Ke pomanga NeHalang nena alalaha nenge
tehas sue ke ulolo, hele ngana nenge hele ke teke,
“Nga etue nenge lohaka langa lut nga tapa,
mene hehei pe hana nenge hekou sue iri ke te
nanas olole i.
Pe tunge tunginga mur lange hana mur.”
9 ✡Helenga nenge hele ke teke, “Lohaka langa lut
nga tapa” helenga nei luna pomerei? Luna ma ke
mai koi: I sio la tala nga kileng nenge sio toto nga
ich.

✡ **4:2:** Kol 3:12-13 ✡ **4:3:** Kol 3:14-15 ✡ **4:6:** 1Ko 12:6 ✡ **4:7:** Rom 12:3, 6 ✡ **4:8:** Psa 68:18 ✡ **4:9:** Ioa 3:13

10 Ke i nenge sio la nem, i sipona laka nenge lohaka
la mule nga lut nem. Pe ristote tapa mur ke
pomalam tu ke purpure kileng lochloch.
11 ✡Pe tunge tunginga lange hana hel ke te lohot
ke iri hekulkulonga pe hel iri hetatalonga pe hel
iri hana nenge te haliu hote helenga urana toto
ngana pe hel iri hana nenge tenau ele NeHalang
nena hana mur pe hel iri hetoronga.
12 Ke Kristus poi ke pomai iange teke tatalo ele
NeHalang nena hana mur ke te poia nena ume
urana ngana mur. Pomalam lape hulua halang
toto te lohot ke iri elle mana nga Kristus singina.
13 ✡Pe ume nem songong ke la het nga etue nenge
ta puotom tele hel ke ita elle mana pe ta etei ngara
nge NeHalang Tuna lohot ke elle mana, pe letera
manmanna ngara kerkereng pe tapoi ke pomange
Kristus toto.
14 Iange I teke tapoi ke pomange aina kikino
ngana ero ol pe tapoi ke pomanga aka nenge
ruach ana mee ulo rerere ero ol. Pe hana nenge
te pallaklaka, reria hengetoro mur te mene ita
ke pomanga tuttula ke tala ke mai pe mau ero
ol. Hana nemur te totoia kue halang ke te teke te
helosio ia ita nga letera manmanna ngana mur.
15 ✡Ta nanas ia iri ero. Ta nanas mene helenga
manmanna ngana pe mutera taua hehei pe hana.
Nenge teke tapoi ke pomai lape ta pile teu toto
luluch nge Kristus pe ta poi ke pomange I nga kue
lochloch.
16 Kristus pomanga ita palpalra ia pe singina
mur koi ita pe tunge ume mur at nge ita lochloch

✡ **4:11:** 1Ko 12:28 ✡ **4:13:** Kol 1:28 ✡ **4:15:** Kol 1:18; 2:19

elle pe elle. Pe nenge teke ta poia rera ume mur
ke nek lape ta pupuo ke kerkereng toto pe mutera
tau helhel.

Tatu Ke Ta Nanasia Poinga Heueu Ngana

17 ✡E teke e hele lange imo ke pomai nga Non
Soke ene: Hehei pe hana nenge tetu pulut mana
pe leteria manmanna ero, imo apoi ke pomange
iri ero. Iri leteria tuanin ngana mur tu manmana
nga ure nemur nenge nganangana ero.
18 Iri ramaria kerkereng pe lemeria ero nge
te longo tau ke te eteia NeHalang ero toto. Ke
pomalam leteria matana ngana auala mana pe
te kangkanga toto nga maulinga nenge NeHalang
tunge.
19 Iri te amneia meinga unne nge tu teu nge iri
ero ol, ke tepoi manmana poinga poreke ngana.
Pe salaunga ana poinga kik heke tote iri ke te poia
ke ele la toto.
20 Pe imo, te hetore imo nga Kristus pe te hetore
imo ke apoi ke pomam ero.
21 Manmanna ke imo a longe nena helenga ke
ulolo pe te hetore imo nga helenga manmanna
ngana nenge at nge Iesus.
22 ✡Te hetore imo ke te teke a hile hote lemo
poinga nike ngana mur nenge a popoia iri nge
nike. Iange poinga nemur lape channanga ia imo
pe poi heke letemo ke a poia poinga poreke ngana
pe lape heporeke tote imo.
23 ✡Pe imo te hetore imo ke a poia letemo ke
heueu ngana

✡ **4:17:** Rom 1:21; 1Pi 1:14 ✡ **4:22:** Rom 8:13; Kol 3:9 ✡ **4:23:** Rom 12:2

24 ✡pe a lohot ke imo hehei pe hana heueu ngana
mur. Pe mele heueu ngana nenge pomam te ume
hote ke pengpeng toto pe lemlem ke pomange
NeHalang.
25 ✡Ke pomalam a pallaka rara ero ol. A heleia
helenga nge manmanna lange hehei pe hana
iange ita lochloch ta lohot ke ita elle nga Kristus
singina.
26 ✡Pe nenge teke letemo inin nga ute, a nauala
ke nek iange lape letemo inin ngana nem poia imo
ke a losio nga poinga poreke ngana. Ke pomalam
a rahite letemo inin ngana nem ke sase ero. Chaia
matana sio ero kura pe a poia ke het nike.
27 A longala teua non poreke ngana ke poia nena
ume unne nge imo ero toto.
28 Mele hel nenge te kemkeme, te keme ero ol pe
te talun ke te ume ke te mene reria urelu urana
ngana hel nenge te ume hote nga iri siporia peria.
Pomalam lape te tung peria pule ke te halaua iri
hel pule nga umtutuna, iri nenge reria urelu ero.
29 ✡Pe a hele hote helenga poreke ngana nemur
nenge lape heporeke mele hel ero. A hele mene
helenga nemur nenge hekerkereng ia iri pe ha-
laua iri nga utar nenge muteria taua. Pe mele hel
nenge te longlonge iong nge o helele, lem helenga
nem lape halaua iri pule.
30 ✡Pe a helete ininia NeHalang nena
Opepengpeng ero. Opepengpeng i NeHalang
nena hengeilang nenge nena hana mur imo pe

✡ **4:24:** Gen 1:26; Kol 3:10 ✡ **4:25:** Zec 8:16; Kol 3:8-9 ✡ **4:26:** Psa 4:4; Iei 1:19-20 ✡ **4:29:** Kol 4:6 ✡ **4:30:** Isa 63:10; Epe 1:13-14; 1Te 5:19

a kulele mene etue nenge lape at ke mene mule imo.
31 ✡A hile hote lemo poinga nenge letemo poreke tautaua mele hel pe letemo ininin pe a hele inin tau helel pe a keres tau helel pe a hele porekreke mele hel. A poia poinga poreke ngana e lange mele ero.
32 ✡Apoi ke urana lange pekngamo mur pe mutemo taua iri pe a saua reria poinga poreke ngana mur ke te lasus toto ke pomange NeHalang nge saua lemo poinga poreke ngana mur ke te lasus toto nga ume nenge Kristus poia.

5

Tai Ke Pomanga Ta Tutu Nga Lemenge

1 ✡Imo NeHalang tutuna mur imo nenge mutena tau tote. Ke pomalam aume ke kerkereng pe apoi ke pomange i.
2 ✡Pe mutemo tautaua hehei pe hana ke pomange Kristus nge mutena taua ita pe tung heke i sipona ke halaua ita, ke pomanga tunginga pe tunginga inangana ehech ngana nenge lange NeHalang.
3 Ke pomalam a hile hot tote salaunga ana poinga pe nenge a poia poinga tunten ngana mur nenge muna hulu pe nenge a teke lemo urelu halang nge mele hel. Iange NeHalang nena hana mur nenge pengpeng, poinga nemur urana nge iri ero.
4 Pe pule a tamal hote helenga poreke ngana ero pe a penpen ero pe songingalele nenge poreke a

---

✡ **4:31:** Kol 3:8 ✡ **4:32:** Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13 ✡ **5:1:** Mat 5:48 ✡ **5:2:** Exo 29:18; Hip 10:10

heleia iri ero. Ure nemur te urana ero nge a poia.
Pe a hele urana pe a heto heke NeHalang iange i
mene hote imo nga poinga nemur.
5 ✡E hele lange imo pengpeng: Mele nenge tal
teu tote i langa poinga nenge salau hali pe popoi
poinga poreke ngana pe mememelei urelu, i heto
hekeke aetapuna mur pe lape teu langa NeHalang
pe Kristus reria naungaala pe nekinga ero toto.
6 ✡Mele hel lape te pallaklaka ia imo nga ure
nemur nenge manmanna ero. Imo a longo tau ero
iange ure nemur lape longia NeHalang letena inin
ngana ke lohot nge iri nenge te longo ole taua i.
7 Ke pomalam ama lange iri ero.
8 ✡Nge nike atu teu nga kileng au ngana pe
nga etue nenge a lohot ke Non Soke nena hana
mur imo pe atu teu nga lemenge. Ke pomalam
atu ke pomanga hehei pe hana nenge te tutu nga
lemenge.
9 Iange NeHalang na lemenge poi hote ure
urana ngana mur halang pe poi hote tunga nge
pengpeng pe poi hote ure manmanna ngana.
10 Aume ke kerkereng ke a eteia poinga nemur
nenge poia Non Soke ke iech.
11 Pe a nanasia hehei pe hana nenge tetu nga
kileng au ngana reria poinga poreke ngana mur
ero. Poinga nemur tepoi hote ute pele nge urana
ero. Pe urana nge a hemallaha hote lange hehei pe
hana ke poinga nemur te poreke.
12 Meinga ana poinga laka nenge tepoi
komkome nem pe lape e meia iau pule nga nenge

✡ **5:5:** 1Ko 6:9-10; Kol 3:5 ✡ **5:6:** Rom 1:18; Kol 2:4, 8 ✡ **5:8:** Ioa 12:36; Epe 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9

teke e heleia poinga nemur lange imo.
13 ✡Pe ure lochloch ngana lape lohot ke mallaha
nga lemenge tualeme ngana
14 ✡iange lemenge tualeme hatalia ure lochloch
ke ta naue. Ke ana helenga laka nenge te heleia ke
te teke:
"Iong nenge o mamamani o memete!
O lohaka mule nga metenga ol
pe Kristus tua leme hatalia iong."
15 ✡Ke pomalam a nauala amo ke nek toto nga
atu ngamo. Ai pulut rara mana ke pomanga amo
hauaua ero. Letemo matana ke nek pe ai.
16 A umeia lemo ume urana ngana mur ol, iange
etue nei i etue nenge hehei pe hana te popoi
poinga poreke ngana mur.
17 Ke pomalam apoi ke pomanga hauaua mur
ero ol, letemo matana hote utar nenge Non Soke
lemene taua ke teke a poia.
18 ✡A inia ech kerkereng ngana ke amo hauaua
ia ero iange lape heporeke imo. A longala teua
Opepengpeng lange imo ke hemuta heke imo.
19 ✡Nga etue nenge a helele, letemo metene
peunga nemur nga NeHalang nena alalaha nenge
Sam pe peunga mur nenge Opepengpeng poi heke
nga letemo. A peupeu pe a poi heke peunga mur
nga letemo ke a heto hekeke Non Soke.
20 ✡A hele urana lange Temere NeHalang ke
kokoes nga ure lochloch ngana iange atu ke elle
luluch nge ara Non Soke Iesus Kristus.

✡ **5:13:** Ioa 3:20-21 ✡ **5:14:** Isa 26:19; Rom 13:11 ✡ **5:15:** Kol 4:5 ✡ **5:18:** Luk 21:34 ✡ **5:19:** Kol 3:16 ✡ **5:20:** Kol 3:17

21 ✡A longo tau helhel. Ke nga poinga nem lape
a henonou hote Kristus ke amo soke ia.

Hehei Mur Pe Eria Mur

22 ✡Imo hehei a nanasia emo mur reria helenga
ke pomanga a nanasia Non Soke nena helenga.
23 ✡Iange imo, emo mur tenau ele imo ke po-
mange Kristus nge nauele iri mata nenge NeHa-
lang. Pe iri mata nenge NeHalang tepoi ke po-
manga Kristus singina pe Kristus mene mule iri.
24 Ke iri mata nenge NeHalang te nanasia Kris-
tus, pomalam imo hehei a nanasia emo mur nga
ure lochloch.
25 ✡Pe imo hana mutemo taua lemo hehei mur
ke pomange Kristus nge mutena taua iri mata
nenge NeHalang pe tung heke i sipona ke halaua
iri
26 ✡pe poia iri ke NeHalang nena hana mur ia
iri. Ke Kristus nena helenga poia iri mata nenge
NeHalang ke te lemlem nga henuninga nenga ech.
27 ✡Pe poia iri ke nakuria urana pe te sinaha toto
iange i sipona teke mene iri, pe teke poinga poreke
ngana e tu nge iri ero pe ure muna ulu ngana e tu
nge iri ero pe utar e pule nge poreke tu nge iri ero.
28 Ke pomalam mana, imo hana mur mutemo
taua lemo hehei mur ke pomanga mutemo tau
ngamo ia singimo mur. Non e nenge mutena taua
nehei poia ke pomanga mutena taua i sipona.
29 Mele pele lemene ero ia i sipona singina ero,
nei manmanna. Ita ta nauele singira mur pe

✡ **5:21:** 1Pi 5:5 ✡ **5:22:** Kol 3:18; 1Pi 3:1 ✡ **5:23:** 1Ko 11:3; Epe 1:22 ✡ **5:25:** Kol 3:19; 1Pi 3:7 ✡ **5:26:** Tit 3:5 ✡ **5:27:** 2Ko 11:2; Kol 1:22

ta hengaua iri ke pomanga Kristus poi ngana ia
lange iri mata mur
30 iange ita Kristus apena pe penna mur koi ita.
31 ✡Ke pomanga NeHalang nena helenga nenge
tahas sue ke ulolo, hele ngana nenge hele ke teke,
“Halangina heueu ngana mur te hile tataria mur
pe tetemeria mur pe te lohot ke iri elle mana nga
singiria.”
32 ✡Helenga talkomkome ngana nei luna
palaungana toto. Iau e heleleia Kristus pe iri
mata mur.
33 Pe helenga nem lange imo pule. Imo elle pe
elle mutemo taua lemo hehei mur, ke pomanga
mutemo tau ngamo ia imo sipomo, pe imo hehei
a poi ke nek lange emo mur.

6

Imo Kinkino Ngana Pe Tetememo Mur Pe Tatamo Mur

1 ✡Iok, imo kinkino ngana urana nge a longo
taua tetememo mur pe tatamo mur iange Non
Soke nena non mur laka imo pule, pe poinga nem
urana nge imo nge a poia.
2 ✡NeHalang nena hotonga nenge i tala toto pe
lohot luluch nga helenga manmanna ngana, hele
ke teke, “O renge temem pe tam.” Pe helenga
manmanna ngana nenge lohot luluch ia hele ke
teke,
3 “Nenge teke apoi ke pomam, ure lochloch
ngana nenge urana lape te lohot nge iong pe otu
ke sase toto nga ich.”

✡ **5:31:** Gen 2:24; Mat 19:5 ✡ **5:32:** Hem 19:7 ✡ **6:1:** Kol 3:20
✡ **6:2:** Deu 5:16

4 ✡Pe imo tetemeria mur, a poia tutumo mur ke
leteria inin ero. A hepengia iri nga poinga poreke
ngana pe a hetore iri nga ure nemur nenge Non
Soke lemene taua.

Ume Ana Hana Mur Pe Aria Aehuna Mur

5 ✡Pe imo ume ana hana mur a matau pe apoi ke
nek lange amo aehuna mur pe a longo tau tote iri.
Pe apoi tote nga letemo ke pomanga a longo taua
Kristus.
6 A heiech mene iri ero. Urana nge a longo taua
iri nga letemo ke pomanga a umume nge Kristus
ke a popoia utar nenge NeHalang mutena taua.
7 A poia lemo ume pe singimo tua kikia ke po-
manga a umume nge Non Soke pe letemo nenge a
teke aume manmana nge none ero
8 ✡iange a eteia ke Non Soke lape tunge urumo
nga ume urana ngana nenge imo elle pe elle a
popoia. Pe poia lange imo hana nenge aume
manmana nge mele hel pe iri nenge te poi tetele
mana ke elle.
9 ✡Pe imo aehuna mur, apoi ke urana lange
lemo ume ana hana mur ke pomalam pule pe a
hemataua iri ero. Letemo metene ke iri pe iong,
amo Aehuna kou tu nga lut nga tapa. Pe i lape
nanas mene poinga elle ke amnei teu langa hulua
lochloch reria poinga mur.

Tames Ke Kerkereng Ke Ta Palhel

10 Lek helenga hetala ngana, ames ke kerkereng
luluch nge Non Soke nga nena kerkerenga nenge
lohot nga kikina ngana.

✡ **6:4:** Psa 78:4; Pro 22:6; Kol 3:21 ✡ **6:5:** Kol 3:22-23; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18 ✡ **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 ✡ **6:9:** Rom 2:11; Kol 4:1

11 ✡A heron heke lemo palinga hel ana hengeron
mur lochloch ke a palhel luluch nga non poreke
ngana nena pallaklakanga mur.
12 ✡Iange ita, ta palhel luluch nge hana mur
mana ero mai. Ta palhel luluch nge ope poreke
ngana mur nga tapa sana pe aria naungaala ana
hana mur pe aria papalauana mur pe ope kerk-
ereng ngana mur nenge tenau elele kileng au
ngana nei ana poinga mur.
13 Ke a heron heke lemo palinga hel ana
hengeron mur lochloch. Pomalam nga etue nenge
non poreke ngana nem at lape a hekou sue lemo
ngarang mur. Pe nga etue nenge palinga hel nem
het, imo ames ke kerkereng kura.
14 ✡A kale heke amo tal nenge helenga man-
manna ngana ana nga luamo pe ames ke kerk-
ereng. Pe a heron heke poinga nge pengpeng
ke pomanga palinga hel ana hengeron nenge poi
hele mautumo.
15 ✡Pe nga apemo a kale hite helenga urana toto
ngana nenge hetakile ita luluch nge NeHalang ke
nek.
16 Pe a rahite letemo manmanna ngana ke po-
manga lemo kaleu nenge he metmete oan nga non
poreke ngana nena io mur.
17 ✡A longele NeHalang ke mene mule imo pe
a ure ke pomanga palinga hel ana horel nenge
poi hele palpalumo. Pe a rahite NeHalang nena
helenga ke pomanga palinga hel ana mese nenge
Opepengpeng tunge lange imo.

✡ **6:11:** Rom 13:12; 2Ko 10:4 ✡ **6:12:** 1Pi 5:8-9 ✡ **6:14:** Isa 11:5; 59:17; 1Te 5:8 ✡ **6:15:** Rom 10:15 ✡ **6:17:** Hip 4:12

18 ✡A hetalaulau pe a ontei halaunga nge Ne-
Halang nga ure nemur nenge a popoia pe a iua
Opepengpeng ke hekerkereng ia imo. A tatalo
ala ke kokoes nga hetalaulaunga pe a hetalaulau
NeHalang nena hana mur lochloch aria ke kokoes.
19 ✡Pe a hetalaulau ak pule ke NeHalang talue
helenga mur nga halik pe sak loiloi ero pe e
haliu hote helenga talkomkome ngana nga he-
lenga urana toto ngana.
20 ✡Ume nem iau ak ume ia pe heueu nei etu nga
tuele au ngana iange e haliu hote helenga urana
toto ngana. Ke pomalam a hetalaulau ak ke e
saua mataunga ke lasus pe emes ke kerkereng ke
e haliu hote helenga urana toto ngana.

Helenga Hetala Ngana Mur

21 ✡Tira Tikikus i ume ana non nenge ume ke
kerkereng toto nga Non Soke ana ume pe iau
mutek tau tote i. Pe i lape heleia ure lochloch
ngana lange imo ke pomalam lape a eteia utar
nenge lohotot nge iau.
22 E tunge alalaha nei lange i pe e kulosia i ke
lange imo ke a eteia motu ngamem, pomalam lape
hekerkereng ia letemo.
23 Imo NeHalang nena hana mur imo pe e heta-
laulau ke Temere NeHalang pe ara Non Soke Iesus
Kristus te poia letemo ke ma ke nek, pe te hesue
mutenga pe te hekerkereng ia letemo manmanna
ngana mur.
24 E hetalaulau ke NeHalang poi ke urana toto
lange imo nenge mutemo taua ara Non Soke Iesus

✡ **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1Te 5:17 ✡ **6:19:** Kol 4:3-4; 2Te 3:1
✡ **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 9 ✡ **6:21:** Ume 20:4; Kol 4:7-8; 2Ti 4:12

Kristus nga mutenga nenge hetala ngana ero. Ngana laka lom.

Tomunga Hel Heueu Ngana
Genesis and the New Testament in the Lote Language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Lote long Niugini

copyright © 2009, 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lote

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
89f57add-4ab2-5e6d-af7e-7ec7955d8f95